

Fehér Ágota (KRE)

A „PATAKI MODELL” SZELLEMISÉGE A DEBRECENI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM TÖRTÉNETÉBEN: „SZEGÉNYEK ISKOLÁJA” ÉS A „MANZÁRD” ÜZENETEI

Kulcsszavak: tehetséggondozás Sárospatakon, személyes figyelem, Debreceni Református Kollégium

A Sárospataki Református Kollégium szerepe a magyar tehetséggondozás történetében több szempontból is meghatározó: mind a tehetségek tudatos felkutatása, azonosítása, mind a gondozása területén mély hagyományokkal rendelkezik.

A tehetségkutatás, -azonosítás a szegényebb sorsú gyermekek közvetlen támogatását is jelentette: „A feladat a magyarság legszélesebb rétegeiért felelősséget érző, szegletkő szerepre alkalmas vezetőemberek tanítók, tanárok, orvosok, mérnökök stb. termelése azokból az értékes parasztelemekből, akik e mozgalom nélkül nem tudnának kiemelkedni nincstelen paraszti sorsukból.” (Harsányi, in Bánfai, é. n., 15) Tudatos támogató rendszer segítségével vált lehetővé tehát a tudásban való gyarapodás a „szegények iskolájában”, az intézmény pedig jelentőset tett azért, hogy az iskolázás, a tanulás kiváltsága megszűnhessen. (Kattein-Pornói Rita, 2014, 9.)

A Sárospataki Református Kollégium másik történelmi gyökerű szerepe a személyre hangolt figyelem, a korrekpeticionális rendszer kibontakoztatása. „Ez az egymást oktató rendszer volt a mi erősségünk, tanulói becsületünknek egyik sarkköve. ... körül fogott egy csapat gyengébb tanuló egy-egy erősebbet és magyarázatot kért és kapott minden tudnivalóra” (Panka, 1926, 21). A „manzárd”, később „Rác-ház” néven ismert internátusi részleg olyan szellemi bázist és egymás támogató kísérését jelentette az érintett diákoknak, amelyben – és amelyen túl – fegyelemmel haladhattak előre tanulmányaikban.

A tehetségvédelem, a népi tehetségmentési mozgalom üzenete más református intézményekben is érezte hatását. Előadásomban a Debreceni Református Kollégium iskolai értesítőin keresztül vizsgálom megmutatkozását a debreceni intézményben.